Sisäministeriö LAUSUNTO SM2018-00432

MMO Johansson Elina(SM) 05.11.2018

Viite
E 79/2018 vp

Asia
OSA; Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kuuleminen 6.11.2018 klo 12.15; E 79/2018 vp; Valtioneuvoston selvitys Komission tiedonannosta: Lisää laillisia maahantuloväyliä Eurooppaan: olennainen osa tasapainoista ja kokonaisvaltaista muuttoliikepolitiikkaa

Euroopan komissio antoi 12.9.2018 tiedonannon neuvostolle ja Euroopan parlamentille koskien laillisten maahanmuuttoväylien kehittämistä.

Laillisen maahanmuuton väylät ovat olennainen osa tasapainoista ja kokonaisvaltaista EU:n muuttoliikepolitiikkaa. Valtioneuvosto pitääkin komission tiedonantoa tervetulleena.

Valtioneuvosto tukee komission tavoitetta uudistaa erityisosaajadirektiivi (ns. sinisen kortin direktiivi) ja neuvottelujen viemistä päätökseen kuluvalla lainsäädäntökaudella.

Valtioneuvosto tukee myös komission tavoitetta lisätä pakolaisten uudelleensijoittamista EU:n alueelle sekä unionin uudelleensijoittamiskehystä koskevan asetuksen nopeaa hyväksymistä. Suomi jatkaa aktiivisena uudelleensijoittajamaana ja pyrkii huomioimaan EU:n tavoitteet ja alueelliset prioriteetit kansallista kiintiöpakolaisten valintaa valmisteltaessa.

Kokonaisvaltainen lähestymistapa muuttoliikkeiden hallintaan on tärkeää. Erityisesti EU:n ulkosuhdeyhteistyön osalta epäsäännöllisen muuttoliikkeen perimmäisiin syihin puuttuminen lähtö- ja kauttakulkualueilla on tärkeässä asemassa. Komission ehdottamat laillisen maahanmuuton pilottiprojektit kiinnostuneiden jäsenmaiden ja keskeisten kolmansien maiden kesken voivat osaltaan tukea olemassa olevien laillisten väylien käyttöä.

Komission 12.9.2018 julkaisema tiedonanto keskittyy työvoiman maahanmuuttoon, uudelleensijoittamiseen, kotouttamiseen sekä yhteistyöhön kolmansien maiden kanssa.

<u>Työvoiman maahanmuutto ja erityisosaajadirektiivi (ns. sinisen kortin direktiivi)</u>

Komission mukaan työvoiman maahanmuuton hyvä hallinta ei ainoastaan auttaisi vähentämään laittomien reittien houkuttelevuutta, vaan sen myötä EU voisi myös houkutella alueelleen muuttajia, jotka vastaisivat työmarkkinoiden tarpeisiin. Samalla hallittu työvoimaperäinen maahanmuutto vähentäisi osaltaan kannustimia maahanmuuttoon laittomien maahanmuuttoväylien kautta.

Komissio viittaa Euroopan unionin väestökehityksen ja talouskasvun näkymiin, jonka vuoksi laillisten maahanmuuttoväylien kehittäminen on entistä tärkeämpää.

Tiedonannossa todetaan, että vaikka unionin ensisijaisena tavoitteena on hyödyntää entistä paremmin nykyisiä osaajia ja inhimillistä pääomaa etenkin eurooppalaista työvoimaa kouluttamalla ja sen osaamista päivittämällä, myös hyvin hallitulla työvoiman maahanmuutolla voidaan vastata joihinkin unionin työmarkkinoiden nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin.

Samalla todetaan, että tällä hetkellä EU:lla ei kuitenkaan komission mukaan ole parhaita mahdollisia edellytyksiä ja välineitä tarvitsemiensa työperäisten maahanmuuttajien houkuttelemiseksi kolmansista maista.

Vuonna 2009 annetun erityisosaajadirektiivin (ns. sinisen kortin direktiivi) tavoitteena oli harmonisoida kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun ehtoja ja oikeuksia korkeaa pätevyyttä vaativaa työtä varten. Sen oli tarkoitus lisätä EU:n kilpailukykyä ja taloudellista kasvua parantamalla EU:n valmiuksia houkutella korkeasti koulutettuja erityisosaajia kolmansista maista. Tarkoitus oli siten puuttua EU:n työmarkkinoilla esiintyviin työvoima- sekä osaamisvajeisiin. Direktiivi ei ole kuitenkaan onnistunut vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin ja harmonisoinnin taso jäsenvaltioissa on jäänyt vähäiseksi. Komissio antoi kesäkuussa 2016 ehdotuksensa uudeksi direktiiviksi. Sen tavoite on uudistaa EU:n sinistä korttia samalla korvaten nykyiset kansalliset rinnakkaisjärjestelmät EU:n laajuisella järjestelmällä. Uudistuksen tavoitteena on tehdä direktiivin mukaisesta sinisestä kortista houkuttelevampi luomalla yhtenäinen koko unionin kattava järjestelmä nykyistä joustavampine maahanpääsyedellytyksineen.

Neuvoston mandaatti kolmikantaneuvottelujen aloittamiseksi Euroopan parlamentin ja komission välillä hyväksyttiin heinäkuussa 2017. Toimielinten väliset neuvottelut ovat tällä hetkellä pysähdyksissä. Komission mukaan Euroopan parlamentti tukee komission ehdotuksessa vahvistettuja tavoitteita ja lähestymistapaa, kun taas jäsenvaltioiden kanta neuvostossa on jakautunut eivätkä ne toistaiseksi ole päässeet yhteisymmärrykseen tavalla, joka toisi merkityksellistä lisäarvoa nykyiseen direktiiviin verrattuna.

Kynnyskysymykseksi kolmikantaneuvotteluissa on muodostunut direktiivin suhde kansallisiin lupajärjestelmiin. Neuvoston kannassa päädyttiin näkemykseen, jonka mukaan jäsenvaltioilla olisi jatkossakin mahdollisuus ylläpitää täysin päällekkäisiä lupajärjestelmiä. Suomi on ollut valmis hyväksymään kompromissiratkaisun. Suomen ydintavoitteena on nykyistä joustavampi direktiivi ja erityisesti mahdollisuus asettaa sinisen kortin edellyttämä palkkakynnys merkittävästi nykyistä alemmalle tasolle. Täten Suomi on ollut valmis lähtemään siitä lähtökohdasta että sininen kortti myönnettäisiin jatkossa kaikille niille erityisasiantuntijoille, jotka sen ehdot täyttävät. Kansallisten, joustavampien lupajärjestelmien rooli olisi tällöin täydentävä.

Komissio kehottaa neuvostoa sopimaan nopeasti kannasta, joka tuo todellista lisäarvoa nykyiseen siniseen korttiin verrattuna sekä varmistamaan että komission ehdottama EU:n sinistä korttia koskevan direktiivin uudistus hyväksytään ennen Euroopan parlamentin vaaleja keväällä 2019.

<u>Uudelleensijoittaminen</u>

EU:n uudelleensijoittamisohjelmilla on vuodesta 2015 lähtien autettu 38 000:ta kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevaa saamaan suojaa EU:ssa. Lisäksi komission syyskuussa 2017 antamalla uudella uudelleensijoittamisohjelmalla tavoitellaan 50 000 henkilön uudelleensijoittamista unioniin.

Komissio kehottaa jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan toteuttaakseen lupauksensa sijoittaa uudelleen 50 000 henkilöä EU:n nykyisen uudelleensijoittamisjärjestelmän kautta.

Samaan aikaan olisi komission mukaan otettava käyttöön jäsennelty unionin uudelleensijoittamiskehys ja se antoi heinäkuussa 2016 ehdotuksen unionin uudelleensijoittamiskehystä koskevaksi asetukseksi, joka yhdenmukaistaisi jäsenvaltioiden uudelleensijoittamismenettelyjä.

Kolmikantaneuvotteluissa on saavutettu merkittävää edistystä, joten neuvottelut on komission mukaan nyt saatettava päätökseen ja unionin uudelleensijoittamiskehystä koskeva asetus hyväksyttävä nopeasti.

Yhteistyö kolmansien maiden kanssa

Laillisten maahanmuuttoväylien kehittäminen on osa yhteistyön tiivistämistä kolmansien maiden kanssa. Komission mukaan laillinen maahanmuutto olisi sisällytettävä täysimääräisesti osaksi EU:n ulkoista ulottuvuutta.

Yhteistyö kolmansien maiden kanssa laillisen maahanmuuton kehittämiseksi auttaa komission mukaan vähentämään laittomien maahanmuuttoväylien houkuttelevuutta tarjoamalla turvallisia ja laillisia vaihtoehtoja maahanmuuttajille. Se puolestaan edesauttaa yhteistyötä laittoman maahanmuuton ennaltaehkäisyn sekä paluun ja palauttamisen osalta.

Komission mukaan unioni on aktiivisesti pyrkinyt edistämään laillisen maahanmuuton elementtejä ulkosuhdepolitiikassaan etenkin yhteistyössä Afrikan maiden kanssa Vallettan toimintasuunnitelman puitteissa. Uusin toimi ovat komission ehdottamat pilottiprojektit. Niiden edistyminen on kuitenkin ollut haasteellista, ja konkreettisia projekteja ei ole vielä käynnistynyt.

Komissio kehottaa jäsenvaltioita osallistumaan täysipainoisesti lailliseen muuttoliikkeeseen liittyvien pilottiprojektien suunnitteluun. Ensimmäiset hankkeet on määrä käynnistää vuoden loppuun mennessä. Komissio toteaa jatkavansa jäsenvaltioiden tukemista em. pyrkimyksissä tarjoamalla rahoitusta ja koordinoimalla toimia.

LIITTEET

Asiasanat	muuttoliike, pakolaiset, työvoiman vapaa liikkuvuus, kotouttaminen
Hoitaa	**SM, TEM, UM**
Tiedoksi	EUE, OKM, OM, STM, VM, VNK, VTV